

Ош мамлекеттик университети жана Б. Н. Ельцин атындагы Кыргыз-Россия Славян университетине караштуу филология илимдеринин кандидаты окумуштуулук даражасын коргоо боюнча түзүлгөн К 10.22.648 диссертациялык кеңештин изденүүчү Шабданалиев Нурбек Аманбековичтин “У. Шекспирдин “Ричард III” чыгармасынын котормосуна лингвопоэтикалык анализ” деген темадагы 10.02.20 – тектештирме-тарыхый, типологиялык жана салыштырма тил илими адистиги боюнча филология илимдеринин кандидаты окумуштуулук даражасын изденип алуу үчүн жазылган диссертациясына карата расмий оппонент ф.и.д., доцент А. Т. Абдраеванын

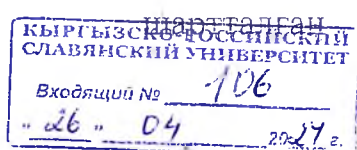
ПИКИРИ

1. Изилдөөнүн актуалдуулугу. Шабданалиев Нурбек Аманбековичтин “У. Шекспирдин “Ричард III” чыгармасынын котормосуна лингвопоэтикалык анализ” деген 10.02.20 – тектештирме-тарыхый, типологиялык жана салыштырма тил илими адистиги боюнча филология илимдеринин кандидаты окумуштуулук даражасын изденип алуу үчүн жазылган диссертациясы диссертациялык кеңештин адистигине туура келет.

2. Проблеманы изилдөөнүн абалы жана изилдөөнүн жаңылыктары.

У. Шекспирдин чыгармаларынын кыргыз тилинде берилиши, которуу процессиндеги лингвистикалык жана экстралингвистикалык релевантуулуктарды эске алуу, англис жана кыргыз дүйнөсүнүн тилдик сүрөтүнүн чагылдырылышы, автордук идеянын сакталышы жана образдардын сыпатталышын лингвопоэтикалык анализдин чегинде аныкталышы. Ушуга байланыштуу У. Шекспирдин «Ричард III» трагедиясынын кыргыз тилиндеги котормосуна лингвопоэтикалык анализ жүргүзүү актуалдуу маселелерден болуп саналат.

3. Изилдөөлөрдүн теориялык жана методологиялык жактан маанилүүлүгү. Тектеш эмес тилдердин структурасын салыштырууда салыштырылып жаткан тилдердин структурасына жалпы мүнөздөргө окшоштуктар, айрымачылыктар байкалат. Көптөгөн

лингвистикалык дисциплиналардын ичинде салыштырма лингвистика тил илиминде өзгөчө орунда турат. Тектештирме-салыштырма изилдөө тилдин калыптануу стадиясында чоң мааниге ээ.

4. Диссертациялык иштин практикалык мааниси. Изилдөөнүн жыйынтыгын англис жана кыргыз тилдеринин лингвопоэтикалык (лингвистикалык, адабий, семиотикалык) түзүлүшүн изилдөөдө кеңири колдонсо болот. Ошону менен бирге бул изилдөө жаңы маалыматтык технологиялардын колдонмо системасын лингвопоэтикалык жактан камсыздоо үчүн стилистикалык параметрлерин аныктоодо; англис жана кыргыз тилдеринин грамматикасы боюнча колдонмолорду түзүүдө өзгөчө мааниге ээ. Жождордо англис жана кыргыз тилдеринде атайын курстарды алып барууда теориялык жана практикалык материал катары кызмат кыла алат.

5. Изилдөөчүнүн алдыга коюлган проблеманын чечилишиндеги салымы.

Диссертациянын темасына байланыштуу факты-материалдары жыйналып, аларга салыштырма планда лингвопоэтикалык илик жүргүзүү аркылуу илимий-теориялык жыйынтыктар чыгарылды. Поэманын орус жана кыргыз тилдериндеги котормосунун айрым жерлериндеги айырмачылыктары белгиленип, өзгөчөлүктөрү көрсөтүлүп, изилдөөдөн алынган натыйжалар, жоболор, корутундулар жана сунуштар изилдөөчүнүн жеке салымы болуп саналат.

6. Эксперименталдык жана көргөзмө материалдары. Диссертациялык иштин эксперименталдык жагы У. Шекспирдин «Ричард III» трагедиясынын орус тилинен кыргыз тилине болгон котормосуна түпнускасы менен талдоолорунан көрүнөт. Англис, кыргыз, орус тилиндеги котормосунан алынган сүйлөмдөр диссертациянын 3-бабынын 3.1, 3.2, 3.3 бөлүмдөрүндө талданган. “Ричард III” трагедиясынын кыргыз тилине которулушу, лингвопоэтикалык талдоонун натыйжалары 3-баптын бөлүмдөрүндө таблица аркылуу берилип жана лингвопоэтиканын маңызын түзгөн экстралингвистикалык релеванттуулук аркылуу анализге алынган. Ошону

менен бирге эле изилдөөчүнүн материалдарды талдоодо, иликтеп изилдөөлөрдө кыргыз тилиндеги жана чет өлкөлүк илимпоздордун материалдарына таянып кеңири анализ жүргүзгөндүгүн белгилөөгө болот.

7. Иштин жаңылыктары мешен чыгарылган натыйжаларынын ишенимдүүлүгү. Диссертацияда У. Шекспирдин “Ричард III” трагедиясына лингвопоэтикалык талдоо терең изилденген. Котормонун трансформациялары (3.1) жана кыргыз тилинин котормосунда поэманын адабий анализинин (3.3) сакталышы, ошондой эле реалиялардын кыргыз тилинин котормосунда берилиши талдоого алынган. Трагедиядагы стилистикалык каражаттардын кыргыз тилине которулушу анализделген (3.2).

8. Алынган натыйжалардын илимий-практикалык мааниси. Изилдөөнүн жыйынтыгын лингвопоэтикалык талдоодо кеңири колдонсо болот. Ошону менен бирге бул изилдөө котормо боюнча иликтөөлөрдө, типология илиминде англис жана кыргыз тилдеринин грамматикасы боюнча колдонмолорду түзүүдө өзгөчө мааниге ээ. Жождордо англис жана кыргыз тилдеринде атайын курстарды алып барууда теориялык жана практикалык материал катары кызмат кыла алат.

9. Диссертациянын мазмунун, тыянактарын баалоо. Изилдөө автордун өзүнө таандык илимий стилде ишке ашкан. Темага жараша факты-материалдардын тандалып алынышы, материалдардын сыпатталышы жана талданышы талапка жүргүзүлгөн. Изилдөөлөрдүн негизинде ар бир баптын аягында чыгарылган тыянактар, жалпы корутундулар диссертациялык иштин натыйжаларын камтыйт. Автореферат диссертациянын жалпы мазмунун чагылдыра алат.

10. Илимий, стилистикалык жана логикалык өзгөчөлүктөрү. Диссертанттын У. Шекспирдин “Ричард III” трагедиясына лингвопоэтикалык изилдөөлөрү боюнча илимий стилде ишке ашкан. Диссертация жатык тил менен жазылган, окуганга жеңил. Тектеш эмес тилдер аркылуу ишке ашкан котормого анализ жүргүзүүдө негизинен салттуу методдорду (сыпаттама, салыштырма методдору) колдонуу менен аткарылган. Чыгарманын метатил

аркылуу кыргыз тилине которуу ыкмалары түпнуска менен кылдат салыштырылып, андагы иште мисалдар аркылуу ырааттуу баяндалып, кеңири талдоого алынган.

11.Сын-пикир жана сунуштар

Шабданалиев Нурбек Аманбековичтин 10.02.20 – тектештирме-тарыхый, типологиялык жана салыштырма тил илими адистиги боюнча «У. Шекспирдин “Ричард III” чыгармасынын котормосуна лингвопоэтикалык анализ» деген темада филология илимдеринин кандидаты окумуштуулук даражасын изденип алуу үчүн жазылган диссертациялык ишине төмөнкүдөй квалифиметрикалык матрица сунуштайбыз:

№	Баалоо параметри	10	9	8	7	6	Баары
1	Актуалдуулугу		9				9
2	Проблеманын изилдениш абалы жана изилдөөнүн жаңылыктары		9				9
3	Изилдөөлөрдүн теориялык жана методологиялык жактан маанилүүлүгү			10			10
4	Диссертациялык иштин практикалык мааниси				9		9
5	Изилдөөчүнүн алдыга коюлган проблеманын чечилишиндеги салымы		9				9
6	Эксперименталдык жана көргөзмө материалдары			8			8
7	Иштин жаңылыктары менен чыгарылган натыйжаларынын мааниси			8			8
8	Алынган натыйжалардын илимий-практикалык мааниси			9			9
9	Диссертациянын мазмунун, тыянактарын баалоо			8			8
10	Илимий, стилистикалык жана логикалык өзгөчөлүктөрү			8			8
							87

1. Диссертациялык иштеги үчүнчү баптын бешинчи бөлүмүндө берилген айрым мисалдарда анализ грамматикалык жактан толук ачылган эмес (140-б). Ошол

эле бөлүмдө “Ричард III трагедиясындагы мезгил категориясы” темасы боюнча көрсөтүлгөн мисалдарда изденүүчү котормону талдоого же болбосо лингвопоэтикалык анализге болгон байланышын көрсөткөн эмес (143-б.).

2. Диссертацияда колдонулган адабияттардын тизмесинде айрым техникалык мүчүлүштүктөр бар.
3. Иште стилистикалык жана техникалык айрым мүчүлүштүктөр орун алган.

Жыйынтыктап айтканда, изденүүчү Шабданалиев Нурбек Аманбековичтин 10.02.20 – тектештирме-тарыхый, типологиялык жана салыштырма тил илими адистиги боюнча «У. Шекспирдин “Ричард III” чыгармасынын котормосуна лингвопоэтикалык анализ» деген темада филология илимдеринин кандидаты окумуштуулук даражасын изденип алуу үчүн жазылган диссертациялык иши КР Президентине караштуу УАКтын кандидаттык диссертацияларга коюлган талаптарына жооп берет. Шабданалиев Н. А. филология илимдеринин кандидаты окумуштуулук даражага татыктуу.

Расмий оппонент

филология илимдеринин доктору,
доцент, И. Арабаев атындагы КМУнун ректору

А. Т. Абдраева

22.04.2024

